de Avend

DE OVEND

2e jg. no.2 meert 1974

"De Ovend" is een uutgifte van de Stellingwarver Schrieversronte en verschient ien keer in et vorrels jaor.
Adm. Johan Veenstra, Binderweg 3, Ni'jholtpae, Till. (05610) 8252
Red. Henk Bloemhoff, Boverweg 15a, Ni'jberkoop, Till. (05163) 371.

SCHOON ONDERGOED EN NOG WAT.

Kiek, wi'j willen graeg wat wieder now en dan, en zo kwam ok et idee om "De Ovend" in offset verschienen te laoten. Schoon ondergoed leek oons zo lievelao wel goed toe. Vanzels is stencillen goedkoper, mar goedkoop is niet altieden goed en/of mooi. Wat de centeraosie angaot, wi'j hebben groot ni'js. Mar daor zullen we et aanst over hebben. De gewestvorming die op 't heden nogal in et ni'js is, kan donkt oons ok wel es een klap wodden veur oonze eigen Stellingwarver cultuur. Daorom hebben wi'j in de kraanten perbeerd dudelik te maeken, dat wi'j d'r - in verbaand mit et doel wat de Schrieversronte het - niks van hebben moeten. Mar daorover ok in disse Ovend.
Veerder een protte poëzie, ni'js van et archief, uutdrokkings enz.
En lao'we dan niet vergeten Pieter Jonker - hi'j zit weer in de Stuurgroep - even in 't zunnegien te zetten: hi'j tikte disse Ovend "even" over veur de drokker !

Stuurgroep Stellingwarfs.

Et harbargespul.

"Tussen melken en op bedde gaon" het in et ni'je jaor al weer speuld in Appelsche, now veur et NVV. Et leup weer goed, ok mit de ni'je schetsies "Operaosie" en "Naektmedèl".
Op 23 feberwaori weren ze in Zorgvliet, en in de loop van meert bin ze in Oosterwoolde, Wolvege en Berkoop. Een optreden in Holtpae gong d'r bi'j deur, want ze mossen die aovend ok al naor Appelsche. Te min tied èn de distributie van de bezine is er de oorzaeke van dat er nog gien ni'j programme is. Op een bi'jienkomst het et harbargevolk ofpraot dat ze vanof april tot de haast pauze holen zullen; dan kan er rustig an een ni'j programme warkt wodden intied. Al te veule huj op de vörke is ok niet goed. In meie (bi'jglieks de 1le) hoolt et harbargevolk nog een gezellige aovend zo onder mekere.

hbl.

Stuurgroep

Archiefman Pieter Jonker het een stokmennig vaste daotums vaastesteld veur de vergeerderingen van de Stuurgroep.

Dat bin: 23 feberwaori
20 april
22 juni
24 augustus
26 oktober
28 december

As et neudig is, wodden d'r meer vergeerderingen uutschreven. Et begint om 9.45 ure.

==========

"Een haandvol speulgoed" Verhaelen en riempies van Jouk. Ill. van Fred Zoer. f 6.50.
Stellingwarver Schrieversronte, Binnenweg 3, Nijeholtpade.

Stellingwarver gezegden.

Verscheiden meensken hebben heur an now toe al doende hullen mit et opschrieven van oolde, mooie, typische uutdrokkingen in de streektaelen. Ok veur et Stellingwarfs is dit al lange et geval. Kiek bi'jglieks es in H.J. Bergveld: "De Stellingwervers en hun dialect", in "De Dreijer", et maondblad veur Oolde- en Ni'j Berkoop. (rubriek: Stellingwarver woorden en gezegden, van V.d. Broek en H. Bloemhoff) en in de veurige nrs van "De Ovend".
An zok wark zit hiel wat tied, dat is dudelik, veural aj' uutzuken willen wat evt. ok in et Nederlaans of in ere streektaelen veurkomt; aj' et wat in een systeem brengen willen .....
Toch hoeft zoks niet allegeer op ien stuit.
As et spul mar vaastelegd wodt, as we et mar niet kwiet raeken, dan kan et laeter nog wel es bewarkt wodden, is 't niet zo ?
Van Nijholt kregen wi'j de volgende riegel uutdrokkingen. Wie schrift oons ok es een stokmennig op pepier ? De Ovend kan et vaastelegen !

hbl.

Een stokmennig gezegden.

1. Ie moen een kerel nooit alliend laoten mit de flesse en mit de maegd.
2. Hi'j het vel veur de kop as 'n bolle veur de kni'jen.
3. Hi'j is zo wies as Salemo's katte.
4. Wie hunnig hebben wil moet 't stikken van de bi'jen uutstaon kunnen.
5. Hi'j het de ogen groter as 't lief.

6. Hi'j schöt op as 'n moes in de maelzak.
7. Bi'j him liggen de koevlatten ok niet in 't kammenet.
8. Van aachtren kiek ie een koe in de kont.
9. Hi'j schöt op as een luus op een teertonne.
10. Uutvanhuzen en stark ies moen niet te lange duren.
11. Veur de wiend of kuj' mit 'n klompe wel zeilen.
12. Elk een bokse, zee de vrouw, en doe nam ze de hiele broek.
13. Votgooien is 't leste, zee de turf, en doe belaand'ie in de kachel.
14. Gang is alles, zee de slakke, en doe sprong hi'j op een podde.
15. Laot now de winter mar kommen, zee de man, en doe had hi'j twie turfies en een hooltien.

J.W. Nijholt.

SUBSIDIE !

Groot ni'js, meensken ! De gemienteraoden van Oost- en Weststellingwarf besleuten om oonze veriening de deur oons anvraogde subsidie (Zie Ovend twiede jrg. nr. 1 blz. 12) veur 1974 te geven ! f 4000,-- is dus binnen; de sektie literatuur van de Fryske Kultuerried het een positief advies geven over de anvraoge van duzend gulden an de perveensie, dat ....et zicht er allegeer meraokels mooi veur oons uut, of niet !

De klinkende guldens bin liekewel niet et ienigste wat belangriek is: de erkenning

van wark, van et doel van de Stellingwarver Schrieversronte dot der ók uut blieken, en dat is donkt mi'j minstens zo belangriek !

Et geft de Stuurgroep ok meugelikheden om een riegel plannen now deur te zetten. Der is now centeraosie veur, en et betekent wéér een stap veuruut veur et beholen van et Stellingwarfs. Machtig mooi, of niet ?

Henk Bloemhoff.

Krummelties van Haarm

.... de beide Dolle Mina's: "nao zoveule veurstellings hebben wi'j wel deur dat wi'j oolderwets weren. Wi'j dregen now dan ok mini slippies".

.... Atsje bi'j de Friezen, en Sijtje van der Lende bi'j oons ! Gefielseteerd, Sijtje !

.... de haandvol speulgoed nog niet op de bon. Wees d'r bi'j, want de priesverhoging het nog niet toesleugen !

.... Vien et niet "gek",
Schaem je niet veur een eer,
Oonze eigen "Ovend"
Moen we maeken mit mekeer !!

MITWARKERS VRAOGD!!

De Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen, Instituut voor dialectologie, volkskunde en naamkunde. Ja, een hiele mondvol, maar aachter disse dure woorden, zit een hiel gemoedelik instituut. Zoas de naeme al een betien heuren lat hoolt dit instituut heur doende mit onderzukings en uutgeven van publikaties die de dialectologie, volkskunde en naemkunde angaon. Iene van heur menieren om uut te zuken is de vraogelieste. Elk jaor wodden d'r ien keer (in 'e winter) twie vraogeliesten stuurd an heur mitwarkers. Disse mitwarkers zorgen er veur dat de lieste mit dialectvraogen en de lieste mit volkskunde vraogen invuld weer naor Amsterdam stuurd wodden. De mitwarkers gaon vaeke in eigen dorp de boer op om de gegevens op te scharrelen.
Hier bin een peer veurbielden van vraogen van de liesten van de ofdieling dialectologie:
"Hoe noemt men de goot of greppel waardoor het water van de keuken en ander vuil water afvloeit naar de zinkput ?"
"Hoe noemt u het onderste vlakke deel a. van een emmer b. van een ton of vat c. van een waterput d. van de zee e. van een sloot".
"Hoe noemt u tegenwoordig in uw dialekt de sinaasappel? Had hij voor de 2e Wereldoorlog een andere naam ? Zo ja welke ?"
"Als men bij u het woord vroeger (in vroeger tijd) kent, hoe wordt het dan uitgesproken?"
De vraogelieste van de ofdieling volkskunde van dit jaor gaot over "Huwelijksgebruken".
In de Stellingwarven bin een stok of zes mitwarkers. En d'r zollen wel wat meer bi'j kunnen.
Wi'j zuken dus meer meensken die die vraogeliesten in willen vullen. Aj' d'r aorighied an hebben of ie willen d'r nog wat meer over weten, geef dat dan even deur an Pieter Jonker, Haule 11 till. 05160 - 7270.
Wi'j zorgen er veur dat Jow adres in et "mitwarkersbestaand" van de Kon. Ned. Academie van Wetenschappen opneumen wodt. Jow kriegen dan automatisch twie vraogeliesten toestuurd (iene over dialectologie en iene over volkskunde) en et mededelingenboekien van et Instituut Niet waachten, mar drekt even doen .....

Pieter Jonker.

GIEN DAENKEN AN !

Ze willen weer es wat. Ie lezen in de kraanten: ni'je gewesten, gemienten, perveensies. Stokkies Stellingwarf bi'j Zwolle en Assen. Waorom ?? Wat veur zin het et ? Gien iene die d'r een dudelik antwoord op krigt. Hebben wi'j d'r hier dan zoe'n verlet van ? Welnee, de Stellingwarven hebben et sund de Middelieuwen al mit disse greenzen doen kund; waorom moe'n Buil, Noordwoolde en zo now in ienend bi'j Zwolle, en Appelsche bi'j Assen ? Een plakkien as Buil het altied al wat op et voetenaende legen, mar now moet et in ienend mar hielemaol in de nederklits kommen, as een vergeten Zwols dörpien aachter in de bos.

Now Den Haag plannen zien lat veur een ni'je indielinge, liekt et oons toe dat wi'j oons dudelik heuren laoten moeten, dat wi'j van de Stellingwarver Schrieversronte et hier hielemaol niet aanders hebben willen mit die greenzen. Wi'j hebben d'r gien verlet van, we zien et nut d'r niet van in. D'r komt bi'j dat de Stellingwarven een ienheid binnen: historisch, cultureel, sociaal en wat de mentaliteit angaot. Die ienheid willen wi'j niet kwiet. D'r moe'n gien dörpies bi'j weg.

Ok veur de eigenheid, de Stellingwarver cultuur, liekt et oons beter toe dat de Stellingwarven as ienheid binnen de perveensie Frieslaand blieven. Binnen die perveensie kuj' temeensen begrip verwaachten veur een eigen Stellingwarver cultuur. En dat liekt oons minder goed toe onder een gewest Zwolle of Assen.

In de Liwadder Kraante van 20-2-1974 lezen we disse woorden van Marcel van Dam: "Op grond van een aantal factoren moeten de meest logische grenzen worden vastgesteld, om zo ook op de meest efficiënte manier te kunnen werken.

Dat kunnen dan best andere grenzen zijn dan de bestaande, die vaak historische gegevenheden zijn, maar misschien niet de meest efficiënte werking inhouden. Nergens is het conservatisme zo groot als op dit terrein". Wat bin die factoren, Van Dam ? Wat is zo logisch, Van Dam ? Waor doelt Van Dam op mit "efficiënte werking?" Op de pepieren meulestiender die de leste vorm van gemienschop van een streek, van de baand tussen bestuurlike indieling en et streekleven wat daor is, kapot maeken zullen ?

Is et dan slim, aj' "conservatief" veur een goeie zaeke binnen ? Conserveren = beweren, waorom moe'n wi'j toch votsmieten wat wi'j graeg holen willen ? Nee, Van Dam: nargens is jow "progressiviteit" zo bliend as in jow woorden over disse onneuzele laandverpatteri'je.

Om kot te gaon: Stellingwarf moet Stellingwarf blieven, en et moet bi'j Frieslaand blieven. Ni'je indielinge ? Gien daenken an ! Laot et Noorden him hier tegen verzetten. Wi'j willen oons aentien goed vaaste holen, wi'j nemen et niet !

Stuurgroep Stellingwarfs

NI'JS VAN ET ARCHIEF VAN DE STELLINGWARVER SCHRIEVERSRONTE

Bi'j et oprichten van de Stellingwarver Schrieversronte wodde de ofspraoke maekt dat wi'j ok beginnen zollen mit et inrichten van een archief.
Archief is een slim duur woord veur een aorig grote staepel materiaal. Om de bi'j twie jaor lang bin wi'j al an et hamsteren west en d'r komt de hieltied meer spul los.
In dit kotte artikeltien is et muuilik om alles op te numen wat er dan allegere wel niet in oons archief zit. In et eerste plak is dat al et spul wat nao de oprichting van de Schrieversronte schreven is. Alles van "Uut de Pultrum", van "Uut de Stellingwarver Hoeke" en ok alle bi'jdregen in en over et Stellingwarfs in de 'Stellingwarf', de Liwwadder Kraante, de 'Ni'je Ooststellingwarver'en et Friesch Landbouwblad. En aj' dat zo bekieken dan is dat al een hiele protte pepier. Daornaost verscheiden boeken en tiedschriften, bi'jglieks oonze eigen "Ovend", "De Oolde Pook", "De Haandvol Speulgoed", "Berkoop", "De Geschiedenis van de dorpen van Ooststellingwarf" van Dr. Oosterwiek, "Oer de grins", "De Pompebledden", de laeste jaorgangen van de "Driemaondelikse Blaeden" van et Nedersaksisch Instituut enz. Ok alle teksten van et Teniel, et Harbargespul en Revue's bin in et archief.
Naost dit materiaal bin d'r een protte kraanteknipsels van veur de oprichting van de Schrieversronte.
Van Vr. Hof-de Boer kregen wi'j een plakboek, dat wi'j fotokopieerd hebben. De Heer G. de Vries uut Drachten bezorgde oons een hiele map mit kraanteknipsels uut oolde nummers van de 'Stellingwarf'.
Via de Perveensiale Biebeltheek van Frieslaand, de Keuninklike Biebeltheek in Den Haag, de Kon.Ned. Academie van Wetenschappen in Amsterdam en et Nedersaksisch Instituut in Grunningen kwammen wi'j an een hiele protte weerdevolle fotokopiën. Zo bin d'r komplete boekwarken in oons archief kommen van Bergveld en aere schrievers.
Zo staorig an kriegen we een beheurlike verscheidenhied van spul uut oonze streektael: mooie romantische gedichten uut 1814 en ni'jmoodse gedichten anno 1974.

D'r zit een protte wark in en et vaalt tegen om alles an kaant te kriegen. Mar we gaon rustig deur. Et archief is op et heden nog de hieltied op Haule nr. 11, mar et is de bedoeling dat et naor Oosterwoolde gaot naor de Eupenbaore Biebeltheek. Et kan daor as de biebeltheek eupen is uutliend wodden. Et mag niet mit naor huus neumen wodden. Wi'j hopen dat op disse meniere de leden van de Schrieversronte gemakkeliker en vaeker gebruuk maeken gaon van oons archief as et in de Biebeltheek in Oosterwoolde komt.
Mar veur dat alles te plak is in de biebeltheek moet d'r nog hiel wat wark verzet wodden. Zo gauw wi'j hierover zels meer weten, brengen wi'j jim op 'e hoogte.
In dit artikel nuumde ik al een peer leden die oolde kraanteknipsels beschikber stelden veur et archief. Langs disse weg wil ik graeg oonze leden vraogen om es te kieken op 'e zoolder in oolde kassies en laeden of d'r nog oolde kraanteknipsels liggen. Jim begriepen dat wi'j daor een protte belang bi'j hebben. De knipsels kun opstuurd wodden an et Archief van de Stellingwarver Schrieversronte p/a Pieter Jonker Haule nr. 11. Jim kriegen ze nao fotocopiëring zo gauw as 't kan terogge.

Pieter Jonker.

En now.....dichtwark !

Et leek oons goed disse Ovend es veur een flink pat te bruken veur gedichten. Of riempies, aj'm dat liever hebben. Jannie Rietman willen wi'j graeg even an jim veurstellen. Ze komt uut Genemuden, vandaor dat heur tael nogal wat eers andot. Jannie zit daor in een "taelkrink", die veurige winter opricht is. Ok een soorte van Schrieversronte dus. Jannie studeert Nederlaans, en ze is slim interesseerd in wat de Stellingwarvers doen. En heur poëzie ? Lees zels mar !

hbl.

Jannie Rietman

't aan-ie 't mär 'iel gewoon vunnen
't aa 'k naost oe kwame staon
dais iene van die dingen
die aa 'k mär over mi'j 'en laote gaon

mär 't aaj' mi'j niet begrepen
toen aa'k zee: leuke jurk'i'j an
dais iene van die dingen
die aa 'k niet begriepen kan.

x x x

't was meert of april
veurjoor nao 't asse zeden
de vugelties fleuten
en de zunne die skeen.

de bluumpies die bluuiden
nog ies: nao 't asse zeden
want 'oe kan 't zonder oe
now toch veurjoor wezen ?

Sonnet

Een jonge uut Ni'j-Luzen
En een mägien met rood 'aor
Die leerden mekäre kennen,
't Dut er niet toe waor.

Zie zagen mekäre ies väker
Zie vertöllen mekäre ies wat,
Zie lachten ies met zien beiden
En vunnen 't leven mooi zat.

Dat gong zo een joor laank
En toen opiens was 't uut
Zie gongen 'eur eigen gaank.

'I'j vun 't niet de muuite weerd
En lachte met een aander
Zie 'ef um 'um ereerd.

Ienzem

een kaemer mit
een baank zonder hond
een keuken zonder
krummels op 'e grond
een straote mit
meensken zonder mond

't Fesien

zes langspeulplaeten
vuuf variaosies
vier kotte uren
drie krullende snorren
twie peer ofzakte kouzen
en
een kaeter.

't Verschil

tussen eulie en Pompeii
tussen Wieuwerd en gas
tussen stienkool en Atlantis
is een peer jaor
en een behoefte.

Henk Bloemhoff

Stellingwarver onzinnig draanklied nr. 2073

Stellingwarvers kun niet fietsen
Stellingwarvers kun dat niet
Stellingwarf is op 'e fiets niks weerd
Ze fietsen niet bi'j de tied !

Ik koddel haost in de sloot
Mien jong, ik trap mi'j haost dood,
Ik riegerolle van links naor rechts
Dat ik koddel haost in de sloot !

Stellingwarvers kun niet daansen
Stellingwarvers kun dat niet !
Stellingwarf is mit de daans niks weerd,
Ze daansen niet bi'j de tied !

Eerst mien voete naor links,
Dan de voete naor rechts,
Ik diedel deur en weer aachter, veur
En weer die voete naor rechts !

Stellingwarvers kun niet vri'jen
Stellingwarvers kun dat niet,
Stellingwarf ....mit de seks niks weerd,
Ze seksen niet bi'j de tied !

Eerst een tutien naor links,
En dan een tutien naor rechts,
En dan is 't al weer over, volk,
Zo is in Stellingwarf seks !

MAR Stellingwarvers die kun drinken !
Stellingwarvers kun niet zat !
Stellingwarf drinkt de kupies leeg,
De Stellingwarver nemt zien pat !

Eerst een borrel veur mi'j
Dan een borrel veur jow
Stellingwarf drinkt tot morgen deur
En ie heuren nooit een keer "how" !

Stellingwarvers kun now fietsen
En daansen van heb ik jow daor !
Vri'jen deur tot Sunt - Juttemis,
Mit drinken kommen ze niet klaor !

Eerst een borrel veur mi'j,
Dan een borrel veur jow.
Stellingwarf zopt tot morgen deur
En ie heuren nooit een keer "how"!

Daansen, vrijen en fietsen
Dat kun wi'j, mar zonder verstaand.
Want zonder draank woj' niet groter jong,
Dan loop ie Moek' an de haand !

POLETIEK IN NEDERLAAND

De poletiek in Nederlaand
Is burgerlik en keurig.
Veertien perti'jen op 'n riegel,
Hiel zaekelik en kleurig.
Den Uyl, die zit de tillefoon
Van Drees niet of te tappen.
We hebben hier gien Watergate
En meer van dat soort grappen.
Nee hier gaot alles doodgewoon,
Dat meugen we wel priezen.
Hans Wiegel die is gek op Pien
En Koekoek vragt bewiezen.

Ze doen hier ok niet as de lords
In dat "good old" Engelaand.
Die hebben behalve ladies
Ok nog call-girls bi'j de haand.
Ik zie Gruyters al op de Zeediek
An blonde Truus heur kni'jen.
En Bas de Gaay mit zwatte Nel
Onder de laekens vri'jen.
Nee dat gaot niet, dat is te gek
Hier bi'j oons in Nederlaand.
As ze et dóèn, dòèn ze et thuus
In et echt'like ledekaant.

Minister wodden in dit laand,
Dat kan haost elke stakker.
Mertens was bi'j et N.K.V.
En Schaefer waarme bakker.
Marcel van Dam was ombudsman
Veur him was er eerst gien plak,
Mar eindelik bi'j huzebouw
Raekte hi'j ok onder dak.
Zo is 't een aorig aepespul
Daor in die Haagse kaemer.
Mar as et er te roeg toe gaot
Slat Anne mit zien haemer !

Poletiek in Nederlaand
Is pieterig gepeuter.
Poletiek in Nederlaand
Is wel es wat geleuter.
Een socialistisch kabinet
Mit een witte raand.
Liberale oppositie
Dat is Nederlaand.

Johan Veenstra

Wanneer .....

Athene goelde in die haastnaacht,
d'r wodde wried een droom vermoord
deur tanks, geweervuur en soldaoten
en vri'jheid bleek alliend een woord.

Alliend een woord van zeuven letters,
een weens; de stiender kleurden rood,
't verzet dat wodde daele slegen,
mar toch, die weens, die kan niet dood.

Die blift, in hoop op bet're tieden,
dan krigt et leven ni'je zin,
Atheense haast en "Praagse lente",
ze weren beidend een begin.

Begin van recht, een kaans op leven
veur allemaole mit mekeer.
de phoenix zal versleugen wodden,
alliend de vraoge is: wanneer ?

(naor anleiding van et
studenten- en arbeidersverzet
in Athene - november 1973)

Johan Veenstra

SERGE ROMANOV

Over de Moskwa klinkt een lied
Van een ballalaika.
Duzend kaampen, duzend naemen
Iwan en Natasja.
Andrejko, Serge Romanov,
Heur Ruslaand is zo groot.
Mit duzenden gevangenen
Zitten zi'j in de nood.

Joden, schrievers, kathelieken,
Geveren veur et laand.
In een gesticht zitten ze goed
Et lag an heur verstaand.
Meensken geleuf de karke niet,
Ze maeken jim wat wies.
En Solzenitzin waacht nog al-
tied op zien Nobelpries.

En in et Kremlin zitten ze,
Ruslaands starke mannen.
Gromiko, Breznjef en de rest
Maeken daor heur plannen.
Kammeraoden mit mekere,
Wodka wodt er schonken,
Nasdrovje, proost daor gaot ie dan,
Op Marx wodt er dronken.

Mar in een dörpien op et laand
Vlak bi'j Novgorod,
Daor biddet Serge Romanov
Niet tot Marx ....mar God.

de ovend

een uutgifte van de Stellingwarver Schrieversronte
Verschient ien keer in de twie maonden
Adm.: Johan Veenstra, Binnenweg 3, Nijeholtpade
Red.: Henk Bloemhoff, Bovenweg 15a, Nijeberkoop

„De Ovend" komt riegelmaotig over de heerd bi'j
de leden van de Stellingwarver Schrieversronte
Lidm. / ab. (tegere) kost *f* 10,— in 't jaor

Baankno. 29.98.07.711
Girono. 83 15 23 van de Coöp. Voorschotbank Oldeberkoop
t.g.v. Stellingwarver Schrieversronte, no. 771